FÄRGELANDA KOMMUN

Färgelanda kommun

Riktlinjer

Uppsiktsplikt

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
1.1 Syfte 3
1.2 Kommunallagen 3
1.3 Uppsiktspliktens innebörd 3
1.4 Ansvarsfördelning 4
1.5 Kommunikation 4
1.6 Kommunstyrelsens befogenheter 5
2. Uppsikt över nämndernas verksamhet 6
2.1 Egna nämnder 6
2.2 Gemensamma nämnder 7
3. Uppsikt över bolagens verksamhet 8
3.1 Helägda bolag 8
3.2. Delägda bolag 9
3.3. Bolag där Färgelanda kommun har få ägarandelar 11
4. Uppsikt över kommunalförbund och samordningsförbund 12
5. Uppsikten över verksamhet enligt avtalssamverkan 12
6. Uppsikten över övriga 14
6.1 Stiftelser och ekonomiska föreningar 14
6.2. Verksamhet som bedrivs av privata utförare 14

Dokumenttyp Riktlinje	**Dokumentnamn** Riktlinjer Uppsiktsplikt	**Antagen** 2025-11-12, § 146	**Antagen av** Kommunstyrelsen
Dokumentägare Kommunledningskontoret	**Dokumentansvarig** Kommundirektör	**Reviderad** 2026-05-13, § 87	**Giltighet**
Dokumentinformation Regler för genomförande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt			**Diarienummer**
Ämnesområde Ekonomi		**Intranät** X	**Hemsida** x
Andra regelverk som omnämns Kommunallagen (2017:725, KL)			

1. Inledning

1.1 Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att klargöra vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär, vad den inriktas mot, vilken information som behövs och hur den praktiskt genomförs. Riktlinjerna syftar också till att underlätta vid planering av uppsikten samt klargöra förväntningarna på kommunstyrelsen, nämnder och bolag med flera vad gäller uppsiktsplikten

1.2 Kommunallagen

Enligt 6 kap. 1 § Kommunallagen (2017:725, KL) ska kommunstyrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet, verksamhet enligt avtalssamverkan, verksamhet i kommunala bolag samt verksamheter i kommunalförbund, stiftelser och föreningar som kommunen är medlem i.

Enligt 6 kap. 9 § KL har kommunstyrelsen en så kallad förstärkt uppsiktsplikt över hel- och delägda kommunala bolag. Det innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut, för varje kommunalt aktiebolag, ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet samt utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet, ska kommunstyrelsen lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

1.3 Uppsiktspliktens innebörd

Uppsiktsplikten är hela kommunstyrelsens ansvar och innebär i stort att kommunstyrelsen ska följa upp om verksamheterna lever upp till fullmäktiges fastställda mål för verksamheten, om verksamheten följer de styrdokument, lagar och regler som ska tillämpas på området och om verksamheten håller sig inom sin budgetram.

Kravet på granskningen är att den ska vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensenlig.

Uppsiktsplikten innebär dock inte att kommunstyrelsen ska gå in och granska enskilda ärenden. Detta gäller särskilt andra nämnders myndighetsutövning, tillämpning av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda. I dessa ärenden får kommunstyrelsen inte agera.

1.4 Ansvarsfördelning

Uppsiktsplikten kan inte delegeras till en enskild förtroendevald eller till förvaltningen. Det innebär att ledamöterna har ansvar för att hålla sig informerade om verksamheterna i tillräcklig utsträckning för att säkerställa att verksamheterna uppfyller lagstiftning, författningar och den kommunala styrningen.

Vid uppsiktsaktiviteter där inte hela styrelsen deltar, till exempel budget och ägardialoger eller dialogmöten, ska rapportering av väsentlig information ske till hela styrelsen genom minnesanteckningar, protokoll eller information på sammanträde. Kommunstyrelsens ordförande ansvarar för att utrymme för sådan rapportering ges.

Behovet av uppsikt kan variera mellan olika verksamheter och över tid. I vissa fall, som när en nämnd under lång tid haft stora ekonomiska under skott, kan kommunstyrelsen behöva stärka sin uppsikt genom exempelvis ha fler dialogmöten mellan nämndernas presidium.

1.5 Kommunikation

Nämnder, gemensamma nämnder, kommunala bolag, kommunalförbund, avtalssamverkan samt kommunala stiftelser och föreningar som kommunen är medlem i, har ansvar att delge kommunstyrelsen underlag enligt detta styrdokument.

I förekommande fall ska instanserna särskilt meddela kommunstyrelsen om det finns påtagliga risker för att en verksamhet inte ska kunna efterleva lagstiftning, författningar eller kommunal styrning eller om något inträffat av särskild karaktär.

1.6 Kommunstyrelsens befogenheter

Kommunstyrelsen granskar verksamheterna på ett övergripande plan och inte enskilda händelser. Enskilda händelser kan dock föranleda misstanke om missförhållanden och behov av granskning. Kommunstyrelsen kan utöver de systematiska kontrollerna som beskrivs i följande avsnitt även utföra stickprovsvisa granskningar.

Inom ramen för sin uppsiktslikt har kommunstyrelsen befogenhet att till nämnder, bolag med flera:

- Begära in yttranden och upplysningar
- Begära kompletterande uppgifter kring en specifik fråga
- Göra påpekanden och lämna råd eller anvisningar
- Lämna förslag till åtgärder som styrelsen anser bör vidtas
- Ge kommundirektören i uppdrag att initiera en fördjupad uppföljning
- Ge uppdrag till en nämnd att återkomma med åtgärder så att budgetramen hålls
- Ge uppdrag till presidiet att föra dialog om en fråga med presidiet för en annan nämnd
- Föreslå fullmäktige besluta om att ge berörd nämnd bindande uppdrag eller utfärda särskilt ägardirektiv till berört bolag.
- Om kommunstyrelsen finner att det finns brister i ett bolags verksamhet, ska styrelsen lämna förslag till fullmäktige om så kallade nödvändiga åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att väcka ärende i fullmäktige om justering av en bolagsordning.
- Föreslå kommunfullmäktige att agera.

Beslut om att kommunstyrelsen vill ha ytterligare uppgifter görs löpande under året när behov uppstår.

2. Uppsikt över nämndernas verksamhet

2.1 Egna nämnder

Kommunstyrelsen bjuder in nämnderna till dialogmöten kring respektive nämnds verksamhet/uppdrag minst två gånger per år. Dialogmöten ska genomföras i anslutning till delårsrapport och tertialrapport samt i övrigt vid behov.

Utgångspunkten i dialogerna är att följa upp hur uppdraget enligt reglementet verkställs. Fokus ligger på kärnan i nämndens uppdrag och dilemman att klara uppdraget.

Deltagare

Dialogmöten genomförs på ordinarie kommunstyrelsesammanträde mellan kommunstyrelsen och presidiet i respektive nämnd med närvaro av kommundirektören och berörd sektorschef. Andra tjänstepersoner kan bjudas in.

Genomförande

En del i uppsikten är att kommunstyrelsen får del av:

- Handlingar och protokoll från nämndernas sammanträden
- Nämndernas budgetunderlag och verksamhetsplaner
- Nämndernas delårsrapporter och årsredovisningar samt ekonomisk uppföljning
- Nämndernas arbete med intern kontroll
- Kommunrevisionens olika granskningsrapporter
- Eventuella domar och beslut från tillsynsmyndigheter
- Annan information av väsentlig karaktär i nämnder och förvaltningen som förmedlas vid kommunstyrelsens sammanträden
- Nämndernas uppsikt över verksamhet som utförs av privata utförare och hur tillsynen av privata utförare har utförts.

Dokumentation och kommunikation

Anteckningar förs genom kommunstyrelsens sedvanliga protokoll och delges berörd nämnd.

Övrigt

Om beslut av något slag krävs, initieras sådana ärenden i särskild ordning.

Kommunstyrelsen har även rätt att bjuda in nämndens presidium och sektorschef till kommunstyrelsens sammanträde vid andra tillfällen för att ställa frågor om verksamheten utifrån det underlag som inkommit till kommunstyrelsen.

2.2 Gemensamma nämnder

Kommunstyrelsens ska ha löpande uppsikt över verksamhet som sker i gemensam nämnd enligt 9 kap. 37 § KL.

En del i uppsikten är vidare att kommunstyrelsen får del av:

- Handlingar och protokoll från nämndernas sammanträden
- Nämndernas budgetunderlag och verksamhetsplaner
- Nämndernas delårsrapporter och årsredovisningar samt ekonomisk uppföljning
- Nämndernas arbete med intern kontroll
- Kommunrevisionens olika granskningsrapporter
- Eventuella domar och beslut från tillsynsmyndigheter
- Annan information av väsentlig karaktär i nämnder och förvaltningar som förmedlas vid kommunstyrelsens sammanträden

Övrigt

Uppsiktsplikten i övrigt genomförs på det sätt som överenskoms mellan samverkande kommuner.

Kommunstyrelsen har även rätt att bjuda in nämndens presidium och chef till kommunstyrelsens sammanträde för att ställa frågor om verksamheten utifrån det underlag som inkommit till kommunstyrelsen.

3. Uppsikt över bolagens verksamhet

3.1 Helägda bolag

Kommunstyrelsen ska ha löpande uppsikt över den kommunala verksamhet som bedrivs i kommunala bolag. Uppsiktsskyldigheten är övergripande och av detta följer att kommunstyrelsen inte är skyldig att granska samtliga enskilda affärshändelser i ett bolag. Granskningen ska dock vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensenlig.

Kommunstyrelsen bjuder in de helägda bolagen till dialogmöten kring respektive bolags verksamhet/uppdrag minst tre gånger per år. Dialogmöten ska genomföras i mars, maj och oktober samt i övrigt vid behov.

Deltagare

Dialogmöten genomförs på ordinarie kommunstyrelsesammanträde mellan kommunstyrelsen och presidiet i respektive helägt bolag med närvaro av kommundirektören och berörd VD. Andra tjänstepersoner kan bjudas in.

Genomförande

En del i uppsikten är att kommunstyrelsen får del av:

- Handlingar och protokoll från bolagsstyrelsernas sammanträden och bolagsstämmor
- Informationspunkt på kommunstyrelsens sammanträden med återrapportering från sammanträden
- Bolagens budget-/affärsplaner
- Bolagens delårsrapporter och årsredovisningar samt ekonomisk uppföljning
- Uppföljning av kommunens krav i de ekonomiska styrinstrumenten kommunen har mot bolagen; avkastningskrav, soliditet, upplåningsramar och liknande
- Bolagens arbete med intern kontroll
- Revisorernas olika granskningsrapporter
- Särskilt ärende för det årliga beslutet att ta ställning till om verksamheten i de kommunala bolagen föregående kalenderår har varit förenlig med ändamålet. Underlaget till beslutet ska innehålla en motivering till ställningstagandet

- Annan information av väsentlig karaktär i bolagen.

Fokusområden

Dialogmöte – mars

- Vid dialogmötet i mars läggs fokus på bokslut och måluppfyllelse. Kommunen ger signal till bolagen om vilka långsiktiga projekt/investeringar som kan/bör genomföras.

Dialogmöte – maj

- Vid dialogmötet i maj läggs fokus på ägardirektiv, mål och samverkan i koncernen.

Dialogmöte – oktober

- Vid dialogmötet i oktober läggs fokus på bolagens budget, nyckeltal och strategisk plan. Bolagens delårsbokslut presenteras.

Dokumentation och kommunikation

Anteckningar förs genom kommunstyrelsens sedvanliga protokoll och delges berört bolag.

Övrigt
Om beslut av något slag krävs initieras sådana ärenden i särskild ordning.

Kommunstyrelsen kan även bjuda in bolagets presidium och VD till kommunstyrelsens sammanträde vid andra tillfällen är att ställa frågor om verksamheten utifrån det underlag som inkommit till kommunstyrelsen.

3.2. Delägda bolag

Kommunstyrelsen har löpande uppsikt över de delägda kommunala bolagens verksamhet på samma sätt som gäller för de helägda bolagen.

I delårsuppföljningen per mars görs en bedömning av det ekonomiska utfallet. I tertialuppföljningen per augusti och vid årsredovisningen görs utöver ekonomin även en bedömning av hur väl bolagen uppfyller sitt grunduppdrag gentemot kommuninvånarna. Kommunstyrelsen tar vidare del av årsredovisningarna för de delägda bolagen och beslutar om uppdrag till kommunens ombud på respektive årsstämma.

Kommunstyrelsen bjuder in de delägda bolagen till dialogmöten vid behov.

Deltagare

Dialogmöten genomförs på kommunstyrelsens ordinarie sammanträde mellan kommunstyrelsen och presidiet i respektive delägt bolag med närvaro av kommundirektören och berörd VD. Andra tjänstepersoner kan bjudas in.

Genomförande

En del i uppsikten är att kommunstyrelsen får del av:

- Protokoll från bolagsstyrelsernas sammanträden
- Informationspunkt på kommunstyrelsens sammanträden med återrapportering från sammanträden
- Bolagens budgetplaner/affärsplaner
- Bolagens delårsrapporter och årsredovisningar
- Bolagens arbete med intern kontroll
- Revisorernas olika granskningsrapporter
- Annan information av väsentlig karaktär i bolagen som förmedlas vid kommunstyrelsens sammanträden.

Dokumentation och kommunikation

- Anteckningar förs genom kommunstyrelsens sedvanliga protokoll och delges berört bolag.

Övrigt

Om beslut av något slag krävs initieras sådana ärenden i särskild ordning.

Kommunstyrelsen kan även bjuda in bolagets presidium och VD till kommunstyrelsens sammanträde vid andra tillfällen för att ställa frågor om verksamheten utifrån det underlag som inkommit till kommunstyrelsen.

3.3. Bolag där Färgelanda kommun har få ägarandelar

Vad gäller uppsiktsplikten i bolag där Färgelanda kommun har få ägarandelar, begränsas uppsiktsplikten till eventuell representation vid ägarsamråd och årsstämma för att hålla sig informerad om bolagens verksamhet. Protokoll från dessa möten ska tillsändas Färgelanda kommun och lämnas som information till kommunstyrelsen.

4. Uppsikt över kommunalförbund och samordningsförbund

Kommunstyrelsen ska ha löpande uppsikt över de kommunalförbund som Färgelanda kommun är medlem i på liknande sätt som i de delägda kommunala bolagen. Kommunstyrelsen tar vidare del av årsredovisningarna för kommunalförbunden och föreslår kommunfullmäktige beslut om godkännande och ansvarsfrihet. I förbunden genomförs ägarsamråd tillsammans med de övriga ägarkommunerna enligt gällande förbundsordning.

Kommunstyrelsen utför sin uppsiktsplikt över ”Samordningsförbundet Väst” på motsvarande sätt som kommunalförbunden.

Genomförande

En del i uppsikten är vidare att kommunstyrelsen får del av:

- Handlingar och protokoll från direktionernas sammanträden
- Informationspunkt på kommunstyrelsens sammanträden med återrapportering från sammanträden
- Förbundens verksamhetsplaner eller liknande
- Förbundens delårsrapporter, årsredovisningar och ekonomisk uppföljning
- Förbundens arbete med intern kontroll
- Eventuella domar eller beslut från tillsynsmyndigheter
- Revisorernas olika granskningsrapporter
- Annan information om väsentlig karaktär i förbunden som förmedlas vid kommunstyrelsens sammanträden

Övrigt

Uppsiktsplikten i övrigt genomförs på det sätt som överenskoms mellan samverkande kommuner/parter.

Kommunstyrelsen har även rätt att bjuda in förbundets presidium/styrelse och chef till kommunstyrelsens sammanträde för att ställa frågor om verksamheten utifrån det underlag som inkommit till kommunstyrelsen.

5. Uppsikten över verksamhet enligt avtalssamverkan

I enlighet med 9 kap. 38 § KL ska kommunstyrelsen årligen avge en rapport till kommunfullmäktige avseende den verksamhet som bedrivs genom avtalssamverkan. Rapporteringen sker i samband med årsredovisningen och syftar till att ge fullmäktige en samlad och överskådlig bild av samverkansformerna, deras omfattning samt utveckling, som underlag för strategiska ställningstaganden.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över avtalssamverkan utövas huvudsakligen genom granskning av redovisningar från ansvariga nämnder i samband med deras årsrapporter. Styrelsen ska säkerställa att regler kring delegering och anmälan av beslut följs, och vid behov vidta åtgärder om avtalet inte efterlevs eller om verksamheten strider mot lag eller annan författning.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt ersätter inte nämndernas ansvar för den verksamhet som bedrivs inom respektive område. Uppsikten utövas i första hand av ansvarig nämnd enligt 6 kap. 6 § KL. Det åligger nämnderna att till kommunstyrelsen inkomma med erforderlig information vid avtalets ingående samt årligen i samband med årsredovisningen

6. Uppsikten över övriga

6.1 Stiftelser och ekonomiska föreningar

Kommunstyrelsens uppsikt över stiftelser och ekonomiska föreningar utövas i första hand genom att ta del av:

- Årsredovisning samt ekonomisk uppföljning
- Revisorernas granskningsrapport

Kommunstyrelsen har rätt att bjuda in ordförande från stiftelsen/föreningen för att ställa frågor till stiftelsen/föreningen utifrån det underlag som kommit in.

För de fall kommunstyrelsen bedömer det lämpligt kan även kommunstyrelsen kräva att ordföranden skriftligen inkommer med en redogörelse till kommunstyrelsen kring hur verksamheten har genomförts.

Kommunens utsedda styrelseledamöter samt ombud i stiftelsen/föreningen har dessutom ett ansvar att lyfta viktigare frågor från stiftelsen/föreningen som de utsedda ledamöterna anser att kommunstyrelsen bör ta del av. För det fall de utsedda ledamöterna inte sitter som ledamöter i kommunstyrelsen ska ledamöterna informera kommunstyrelsens ordförande kring frågorna.

Uppföljningen redovisas till kommunstyrelsen i samband med årsredovisning.

6.2. Verksamhet som bedrivs av privata utförare

När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska denna verksamhet följas upp. Ansvaret att kontrollera och följa upp sådan verksamhet som bedrivs av privata utförare ligger på nämnderna enligt 10 kap. 8 § och 6 kap. 6 § KL.

Kommunstyrelsen har enligt reglementet inom ramen för sin uppsiktsplikt ansvar att övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställt program enligt 5 kap. 3 § KL (om sådant finnes).

Uppsikt över verksamhet som utförs av privata utförare följs upp genom de ordinarie uppsiktsaktiviteterna över nämndernas verksamhet enligt ovan.